

УКРАЇНА ВІДСВЯТКУВАЛА 125-РІЧЧЯ УСТИМІВСЬКОГО ДЕНДРОПАРКУ

Восени 2018 року Устимівський дендропарк відсвяткував свій поважний 125-літній вік. Розташований у селі Устимівка Глобинського району, він став першим у нашій області об'єктом загальнодержавного значення. Тож не дивно, що сюди, у степову глибинку Полтавщини, з'їхалися гості із різних куточків України.

Урочистості розпочалися з екскурсії парком. Її провела дендролог, науковець Олена Білик. Вона розповіла присутнім про те, що парк був закладений у 1893 році місцевим землевласником Василем Устимовичем. Він разом зі своїм приятелем Олександром Дегтярьовим почали збирати деревні екзоти та висаджувати їх як колекцію. Сучасна територія парку, площею майже 9 гектарів, розбита на 51 куртину та захищена лісосмугою. Свої статки В. В. Устимович вкладав у те, що купував рідкісні рослини із Північної Америки, Польщі, Франції і навіть Китаю. Професійний догляд за ними здійснювали досвідчені садівники разом із учнями. Тому парк вражав усіх відвідувачів своєю красою. Тоді тут зростало майже 250 видів і форм, більшість із яких належала до вічнозелених шпилькових (голонасінних) порід. Разом із квітковими рослинами вони утворювали чудові композиції, які збереглися і до нашого часу.

Олена Білик веде екскурсію гостям парку

В урочистостях взяли участь очільники Глобинщини: голова районної держадміністрації Вадим Данилевський, голова райради Володимир Сьомин та Глобинський міський голова Станіслав Джусь, а також мешканці села та району, увесь колектив Устимівської дослідної станції рослинництва Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України. Саме їх стараннями та коштами утримується дендропарк і поповнюються його колекції. Держава на це практично нічого не виділяє. А от

науковці Станції дали парку друге життя. Вони очистили його від самосіву, виставили скрізь етикетки та банери. Недарма знаний дендролог, заступник директора Державного дендропарку «Олександрія» НАН України Наталія Дойко сказала: «Визберегли душу парку!». І це дійсно так.

Нове дихання парку здійснене зусиллями багатьох людей. Це місцевий депутат, очільник СФГ «Златопіль», кандидат сільськогосподарських наук Михайло Колісник. Він виступив справжнім меценатом – піклувальником парку, адже допоміг здійснити обрізку великих дерев, захистити їх від шкідників та омели, чим назавжди вписав своє ім'я в історію заповідного об'єкта. Та його добрі справи цим не закінчилися, адже згаданий достойник поповнив колекцію цінними екзотами: 47 сформованих саджанців-крупномірів майже 25-ти екзотичних порід, перш за все рідкісних ялин, ялівців, тисів, магнолій. Живим пам'ятником, створеного паном Михайлом, є закладена влітку цього року алея з 16 дерев черемхи віргінської сорту 'Шуберт'. Тепер полум'янисто-червоним кольором своїх листків її дерева будуть вітати кожного відвідувача парку.

Устимівська дослідна станція рослинництва і її дендропарк

Дуже вдалим було поєднання екскурсії з виступами самодіяльних та професійних артистів Глобинщини – пісенного та музичного краю, уславленого видатними національними геніями – такими, як композитор Микола Лисенко і співачка Раїса Кириченко. Музика та пісні цих славних глобинчан виконувались під час виходу гостей на галявини парку. Їх запально виконували учасники фольклорного гурту «Криниченька». Класичним національним репертуаром порадував усіх духовий оркестр. Під мелодію виконаного ним урочистого «Козацького маршу» були посаджені два пам'ятні дерева гінкго дволопатевого. Їх виростила із насіння полтавської репродукції Олена Білик.

Після цього розпочалося засідання круглого столу «Проблеми старовинних парків в умовах змін клімату та шляхи їх вирішення». Доповіддю «Нотатки з історії та сьогодення дендропарку «Устимівський» його відкрив директор Устимівської дослідної станції рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України Юрій Харченко. Після нього виступили науковці із Києва, Харкова, Полтави, Білої Церкви, Хоролу, Кривої Руди, Березоточі тощо. Велику зацікавленість присутніх та їх питання викликали доповіді науковців дендропарку «Олександрія» НАН України Наталії Бойко та Наталії Дойко «Дендропарк «Олександрія» – проблеми та шляхи їх вирішення», а також Володимира Красовського «Інтродукція субтропічних плодкових культур у Лісостепу України як оригінальний підхід до використання вигоди від проявів глобального потепління». Усі промовці вітали колектив станції з ювілеєм парку. При цьому вони відмічали його непересічну роль у розповсюдженні зібраних екзотів не тільки в Україні, а й у близькому та далекому зарубіжжі. Разом із цим, науковці зазначали, що глобальне потепління має свої плюси та мінуси, вимагає перегляду всієї дендрологічної роботи, надто там, де так само, як в Устимівці, відчувається постійний дефіцит атмосферної та ґрунтової вологи.

Особливі слова подяки висловлювались на адресу колишнього багаторічного директора Станції, кандидата сільськогосподарських наук Михайла Кир'яна та ветерана-дендролога Катерини Сич. Саме їх стараннями разом із згуртованими однодумцями парк не став здобиччю лихих людей, які хотіли не тільки змінити його підпорядкування, а й використати для масових гулянь та особистих розваг.

Приємним було і те, що друзі та прихильники парку привезли і подарували для поповнення його колекції чимало екзотів. Разом із цим вони висловили свої побажання господарям. Перш за все це стосувалось увічнення пам'яті Василя Устимовича виданням книги про нього. Адже його біографія повністю не досліджена, а подекуди навіть спірна. Досі немає портретного або фотографічного зображення цієї видатної людини. Крім цього, була висловлена думка про те, що слід оформити як сорт такий екзот парку, як чекалкин горіх. Цьому культивару слід дати назву «Пам'яті Устимовича».

Символічно і те, що господарі подарували цю візитівку Устимівського дендропарку для поповнення Вавиловіарію – парку на Полтавській сільськогосподарській дослідній станції імені М. І. Вавилова НАН України та дендропарку Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського.

Закінчити свою розвідку хочемо словами урядового інструктора з садівництва Полтавського губернського земства Ф. Ф. Дермашка, який ще у такому далекому нині 1915 році відмічав: «... дуже цікавий парк у сенсі різноманітності порід, іноді навіть унікальні у своєму роді... Взагалі парк справжній скарб для садоводів і любителів...» То хай такий його стан залишається ще на багато років поспіль. Адже сьогодні тут зібрана колекція з 472 видів, різновидів, садових форм і гібридів, які відносяться до 53 родин і 123 родів! Серед них 30 видів раритетні. Вражає й те, що ніде у нашому краї немає такої кількості вікових дерев і кущів, як в Устимівці. Дбати про це усе різноманіття – обов'язок не лише місцевої громади, а й усієї нашої області та держави. І тоді парк завжди, не зважаючи на роки, буде прекрасним у своєму довголітті!

В. М. Самородов, О. В. Халимон